

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาอุปสรรคของผู้ดูแลในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการช้าในสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 146 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้ดูแลเด็กที่นำเด็กพัฒนาการช้ามารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยใน สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์และเข้าร่วมในการใช้โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กของสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2549 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็กที่นำเด็กพัฒนาการช้ามารับการรักษา และเข้าร่วมในการใช้โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กของสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับอุปสรรคของผู้ดูแลในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการช้า ในสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็กพัฒนาการช้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ดูแลเด็กที่นำเด็กพัฒนาการช้ามารับการรักษาและเข้าร่วมในการใช้โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กของสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 146 คน จำแนกตาม เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ความเกี่ยวข้องกับเด็ก ระยะเวลาในการดูแลเด็ก ความรับผิดชอบในการดูแลเด็ก ระยะเวลาหรือประสบการณ์ในการดูแลเด็กพัฒนาการล่าช้า การได้รับการอบรมเกี่ยวกับเด็กที่มีพัฒนาการช้า การได้รับความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการช้า และการได้รับคำแนะนำวิธีการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก(ตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการ) ดังแสดงในตารางที่ 1-4 ดังต่อไปนี้

การศึกษาครั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 98.6 เป็นเพศหญิง โดยมีอายุอยู่ในระหว่าง 19 ถึง 59 ปี ($\bar{X}$ = 39 ปี , SD = 7.22) มีอายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี มากที่สุด ร้อยละ 39.04 มีอายุเฉลี่ย 39 ปี มีความเกี่ยวข้องกับเด็กโดยเป็นมารดามากที่สุด ร้อยละ 73.97 และส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 97.20 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ความเกี่ยวข้องกับเด็ก และศาสนา (n=146)

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	2	1.40
	หญิง	144	98.60
อายุ	น้อยกว่า 20 ปี	1	0.70
	20-29 ปี	27	18.49
	30-39 ปี	57	39.04
	40-49 ปี	44	30.13
	50-59 ปี	17	11.64
	(range = 19-59 ปี , $\bar{X}$ = 39 ปี , SD = 7.22)		
	ความเกี่ยวข้องกับเด็ก		
บิดา	2	1.36	
มารดา	108	73.97	
ญาติสายตรง (ตา ยาย ปู่ ย่า)	35	23.97	
พี่เลี้ยง	1	0.70	
ศาสนา	พุทธ	142	97.20
	คริสต์	2	1.40
	อิสลาม	2	1.40

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 89.00 มีสถานภาพสมรสคู่ มีระดับการศึกษา ประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 52.05 และมีอาชีพแม่บ้านมากที่สุด ร้อยละ 65.75 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ
(n=146)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพสมรส		
โสด	9	6.20
คู่	130	89.00
ม่าย	6	4.10
หย่า	1	0.70
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	76	52.05
มัธยมศึกษา	34	23.29
อนุปริญญา	20	13.68
ปริญญาตรี	14	9.58
สูงกว่าปริญญาตรี	2	1.40
อาชีพ		
เกษตรกร	16	10.96
รับจ้าง	14	9.58
รับราชการ	8	5.49
ค้าขาย	12	8.22
แม่บ้าน	96	65.75

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาพบว่า มีระยะเวลาหรือประสบการณ์ในการดูแลเด็กพัฒนาการช้าอยู่ในช่วง 1-5 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.49 รองลงมาได้แก่ช่วง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.97 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ระยะเวลาหรือประสบการณ์ในการดูแลเด็กพัฒนาการช้า ($n=146$)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาหรือประสบการณ์ในการดูแลเด็กพัฒนาการช้า		
ต่ำกว่า 1 ปี	7	4.80
1-5 ปี	100	68.49
6-10 ปี	35	23.97
10 ปีขึ้นไป	4	2.74
(range = 0.5 – 12 ปี, $\bar{X}$ = 4.50 ปี , SD = 2.22)		

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 99.30 ได้รับคำแนะนำวิธีการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก(ตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการ) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการได้รับคำแนะนำวิธีการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (ตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการ)(n=146)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การได้รับคำแนะนำวิธีการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก(ตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการ)		
เคย	145	99.30
ไม่เคย	1	0.70

ส่วนที่ 2 ข้อมูลอุปสรรคของผู้ดูแลในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการช้า ในสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลเกี่ยวกับอุปสรรคของการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการช้า ดังแสดงในตารางที่ 5-7 ดังต่อไปนี้

อุปสรรคด้านความรู้ กลุ่มตัวอย่างรายงานว่าอุปสรรคในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการช้าด้านความรู้ที่มีเป็นอุปสรรคจำนวนมากที่สุด ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กทั้ง 5 ด้าน คิดเป็นร้อยละ 93.15 2) ความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้าน คิดเป็นร้อยละ 91.78 3) ความรู้เกี่ยวกับทักษะแต่ละด้านทั้ง 5 ด้านที่เด็กต้องฝึก คิดเป็นร้อยละ 84.25 4) ความรู้เกี่ยวกับข้อทักษะที่เด็กต้องฝึก คิดเป็นร้อยละร้อยละ 80.82 นอกจากนี้ในผู้ที่มีความคิดว่าเป็นอุปสรรคนั้นมีการรับรู้ว่าในด้านความรู้ที่เป็นอุปสรรคในทุกข้อ อยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอุปสรรคของผู้ดูแลในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการช้าด้านความรู้ (n=146)

อุปสรรคของผู้ดูแล	ไม่เป็นอุปสรรค	เป็นอุปสรรค	เป็นอุปสรรค		
			มาก	ปานกลาง	น้อย
ด้านความรู้					
1. พัฒนาการของเด็กทั้ง 5 ด้าน	10 (6.85)	136 (93.15)	22 (16.18)	77 (56.62)	37 (27.20)
2. ความเป็นมาและความสำคัญของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	65 (44.52)	81 (55.48)	8 (9.88)	22 (27.16)	51 (62.96)
3. ทักษะแต่ละด้านทั้ง 5 ด้านที่เด็กต้องฝึกตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการ	23 (15.75)	123 (84.25)	10 (8.13)	50 (40.65)	63 (51.22)
4. การประเมินพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้าน	12 (8.22)	134 (91.78)	19 (14.18)	66 (49.25)	49 (36.57)
5. ข้อทักษะที่เด็กต้องฝึกตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการ	28 (19.18)	118 (80.82)	8 (6.78)	29 (24.58)	81 (68.64)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อุปสรรคของผู้ดูแล	ไม่เป็น อุปสรรค	เป็น อุปสรรค	เป็นอุปสรรค		
			มาก	ปานกลาง	น้อย
6.วิธีฝึกพัฒนาการทั้ง 5 ด้านตาม โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการ	33 (22.60)	113 (77.40)	4 (3.54)	28 (24.78)	81 (71.68)
7.วิธีการใช้อุปกรณ์ส่งเสริมพัฒนาการ ตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการ	66 (45.20)	80 (54.80)	5 (6.25)	16 (20.00)	59 (73.75)
8.วิธีการช่วยเหลือตามศักยภาพของเด็ก เช่น ต้องจับมือทำ หรือเด็กทำได้เอง	80 (54.79)	66 (45.21)	5 (7.58)	14 (21.21)	47 (71.21)
9.วิธีการบันทึกผลการประเมิน พัฒนาการ ในตารางวิธีการประเมิน พัฒนาการของโปรแกรมส่งเสริม พัฒนาการ เช่น เครื่องหมาย x เด็กทำ ไม่ได้, / เด็กต้องจับมือทำ	89 (60.96)	57 (39.04)	5 (8.77)	9 (15.79)	43 (75.44)

อุปสรรคด้านทัศนคติ กลุ่มตัวอย่างรายงานพบว่าไม่มีอุปสรรคเป็นส่วนใหญ่ แต่มีบางส่วนที่มีความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการคิดเป็นร้อยละ 73.97 ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอุปสรรคของผู้ดูแลในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการช้าด้านทัศนคติ ($n=146$)

อุปสรรคของผู้ดูแล	ไม่เป็นอุปสรรค	เป็นอุปสรรค	เป็นอุปสรรค		
			มาก	ปานกลาง	น้อย
ด้านทัศนคติ					
1.ความเชื่อว่าการส่งเสริมพัฒนาการตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการช่วยให้เด็กพัฒนาการช้ามีพัฒนาการดีขึ้น	138 (94.52)	8 (5.48)	0 (0.00)	3 (37.50)	5 (62.50)
2ความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะดูแลเด็กพัฒนาการช้าตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการ	141 (96.58)	5 (3.42)	0 (0.00)	3 (60.00)	2 (40.00)
3.การปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กไม่ได้กระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่เร็วขึ้น	135 (92.47)	11 (7.53)	0 (0.00)	4 (36.36)	7 (63.64)
4.ความเชื่อว่าการฝึกพัฒนาการเด็กตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการดีขึ้นได้	133 (91.10)	13 (8.90)	0 (0.00)	3 (23.08)	10 (76.92)
5.การส่งเสริมพัฒนาการตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการไม่มีความจำเป็นสำหรับเด็กพัฒนาการช้า	128 (87.67)	18 (12.33)	1 (5.56)	2 (11.11)	15 (83.33)
6.ความสุขต่อการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	86 (58.90)	60 (41.10)	1 (1.67)	9 (15.00)	50 (83.33)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

อุปสรรคของผู้ดูแล	ไม่เป็น อุปสรรค	เป็น อุปสรรค	เป็นอุปสรรค		
			มาก	ปานกลาง	น้อย
7.ท่านคิดว่ามีวิธีอื่นในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยไม่จำเป็นจะต้องปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กก็ได้	113 (77.40)	33 (22.60)	0 (0.00)	1 (3.03)	32 (96.97)
8.ท่านรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการ	38 (26.03)	108 (73.97)	2 (1.85)	20 (18.52)	86 (79.63)
9.การกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กเป็นภาระหนักสำหรับท่าน	102 (69.86)	44 (30.14)	5 (11.36)	8 (18.18)	31 (70.46)
10.การส่งเสริมพัฒนาการตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการทำให้เสียเวลาในการทำงานอย่างอื่น	65 (44.52)	81 (55.48)	5 (6.17)	13 (16.05)	63 (77.78)
11.การส่งเสริมพัฒนาการตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเป็นบทบาทที่สำคัญของท่านในการดูแลเด็กพัฒนาการช้า	139 (95.21)	7 (4.79)	0 (0.00)	5 (71.43)	2 (28.57)
12.ท่านรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเมื่อฝึกเด็กพัฒนาการช้าตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการแล้วเด็กมีพัฒนาการดีขึ้น	138 (94.52)	8 (5.48)	0 (0.00)	0 (0.00)	8 (100.00)

อุปสรรคด้านทักษะในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก กลุ่มตัวอย่าง รายงานว่าอุปสรรคในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการช้าด้านทักษะ ในการปฏิบัติเป็นอุปสรรคจำนวนมากที่สุด ได้แก่ 1) ขาดความชำนาญ คิดเป็นร้อยละ 93.15 2) การ ขาดความมั่นใจ คิดเป็นร้อยละ 84.93 3) การไม่ได้ลงบันทึกความก้าวหน้าของพัฒนาการเด็ก คิดเป็นร้อยละ 84.93 4) การไม่สามารถส่งเสริมพัฒนาการตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ อย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 84.25 นอกจากนี้ในผู้ที่มีความคิดว่าเป็นอุปสรรคมีการรับรู้ในด้าน ทักษะในการปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคในทุกข้อ อยู่ในระดับน้อย ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอุปสรรคของผู้ดูแลในการปฏิบัติตามโปรแกรม ส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการช้าด้านทักษะในการปฏิบัติ ($n=146$)

อุปสรรคของผู้ดูแล	ไม่เป็น อุปสรรค	เป็น อุปสรรค	เป็นอุปสรรค		
			มาก	ปานกลาง	น้อย
ด้านทักษะในการปฏิบัติ					
1. ท่านขาดความมั่นใจในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	22 (15.07)	124 (84.93)	6 (4.84)	46 (37.10)	72 (58.06)
2. ท่านยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	10 (6.85)	136 (93.15)	14 (10.30)	55 (40.44)	67 (49.26)
3. ท่านไม่สามารถส่งเสริมพัฒนาการตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการได้อย่างต่อเนื่อง	23 (15.75)	123 (84.25)	11 (8.94)	34 (27.65)	78 (64.41)
4. เมื่อเกิดข้อข้องใจในขณะที่ปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กท่านไม่สามารถจัดการได้	44 (30.14)	102 (69.86)	6 (5.88)	20 (19.61)	76 (74.51)
5. ท่านไม่สามารถปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการได้เนื่องจากมีขั้นตอนยุ่งยาก	72 (49.32)	74 (50.68)	3 (4.05)	14 (9.60)	57 (39.00)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อุปสรรคของผู้ดูแล	ไม่เป็น อุปสรรค	เป็น อุปสรรค	เป็นอุปสรรค		
			มาก	ปานกลาง	น้อย
6.ท่านไม่สามารถประเมินความสามารถ ของเด็กขณะทำการส่งเสริมพัฒนาการ ได้ เช่น ต้องจับมือทำ หรือเด็กทำได้เอง	110 (75.34)	36 (24.66)	0 (0.00)	8 (22.22)	28 (77.78)
7.ท่านไม่สามารถหาอุปกรณ์ในการฝึก กระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการตาม โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	85 (58.22)	61 (41.78)	7 (11.48)	8 (13.11)	46 (75.41)
8.ท่านมีอุปกรณ์แต่ไม่เพียงพอในการฝึก กระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการตาม โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	82 (56.016)	64 (43.84)	4 (6.25)	10 (15.63)	50 (78.12)
9.ท่านไม่ได้ลงบันทึกความก้าวหน้าของ พัฒนาการเด็ก	22 (15.07)	124 (84.93)	18 (14.52)	28 (22.58)	78 (62.90)
10.ท่านไม่ได้ปฏิบัติตามวิธีการฝึก กระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการตาม โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการ	51 (34.93)	95 (65.67)	1 (1.05)	11 (11.58)	83 (87.37)

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาอุปสรรคของการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีอุปสรรคในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านทักษะในการปฏิบัติ ดังนี้

อุปสรรคด้านความรู้

ผู้ดูแลเด็กพัฒนาการช้ารับรู้ว่ามีอุปสรรคในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าด้านความรู้ที่เป็นอุปสรรคจำนวนมาก ได้แก่ 1) พัฒนาการของเด็กทั้ง 5 ด้าน ร้อยละ 93.15 2) การประเมินพัฒนาการเด็กทั้ง 5 ด้าน ร้อยละ 91.78 3) ทักษะแต่ละด้านทั้ง 5 ด้านที่เด็กต้องฝึก ร้อยละ 84.25 4) ข้อทักษะที่เด็กต้องฝึก ร้อยละ 80.82 และเมื่อพิจารณาในข้อที่เป็นอุปสรรคพบว่าผู้ดูแลเด็กมีการรับรู้ว่ามีอุปสรรคในทุกข้อ อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 5) และจากการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างรายงานว่าเคยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีส่งเสริมพัฒนาการเด็ก คิดเป็นร้อยละ 99.30 และก่อนที่จะนำโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่พัฒนาการช้า ผู้ดูแลเด็กจะได้รับความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการจากพยาบาล(ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาการเด็กภาคเหนือ, 2542) ซึ่งกระบวนการในการรับรู้ของบุคคลแต่ละคนอาจไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2545) และในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด (ตารางที่ 2) มีระยะเวลาในการดูแลเด็กเฉลี่ย 4 ปี 5 เดือน โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-5 ปี (ตารางที่ 3) ซึ่งอาจจะมีผลต่อการตั้งสมมติฐานในการปฏิบัติงานและการตั้งสมมติฐาน ความเข้าใจในเรื่องการใช้โปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอาจจะยังไม่มากพอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เทรนโฮลล์และมิเร็นด้า (Trenholm & Mirenda, 2006) พบว่าผู้ดูแลรับรู้ว่ามีอุปสรรคในการดูแลเด็กดาวน์ ซินโดรม คือขาดความเข้าใจในหลักสูตรของความรู้ด้านพัฒนาการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชาร์ลลัคและคณะ (Scharlach et al., 2006) ที่พบว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคในการดูแลเด็กคือความใส่ใจของครอบครัวในการค้นคว้าหาความรู้ แหล่งประโยชน์และโปรแกรมพัฒนาการ อีกทั้งการศึกษาของ สุรพล กาญจนจิตรรา และ สมชาย ดุรงค์เดช (2529) ที่พบว่าด้านความรู้ของผู้เลี้ยงดูเด็กด้านพัฒนาการเด็กมีความรู้ในระดับคะแนนเฉลี่ย 6.25 จากคะแนนเต็ม 8 แต่ความรู้ดังกล่าวยังมิได้นำมาใช้ประโยชน์เท่าที่ควรทั้งนี้อาจเป็นเพราะยังขาดความเข้าใจถึงความสำคัญของปัญหาในการเลี้ยงดูเด็ก จึงส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการช้า ด้วยเหตุดังกล่าวอาจส่งผลให้การปฏิบัติตามโปรแกรม

ส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และนอกจากนี้ ชูชัย สมितिไกร (2545) ได้กล่าวว่า ถ้าผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ก็จะก่อให้เกิดความสำเร็จในงาน ซึ่งการที่จะแก้ไขอุปสรรคดังกล่าวได้ จำเป็นต้องให้ความรู้ ทักษะแก่นบุคลากร บ่อย ๆ (Knox อ้างใน คาววรรณ คุณยสัย, 2542) กล่าวว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่องจะมีการพัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอจะมีระดับของความรู้ ความชำนาญสูง มีทักษะที่หลากหลายและมักจะมีความมั่นใจในตนเอง ซึ่งการได้รับการอบรมนั้น สัมหมาย เลหาจินดาและคณะ (2540) พบว่าผู้ที่ได้รับการอบรมหรือศึกษาเพิ่มเติมจะเป็นปัจจัยเอื้อให้การดำเนินงานได้ผลมากขึ้น มีความชำนาญมากขึ้น ดังแนวคิดของคิงส์เบอรี่ (Kingbury อ้างใน ชูชัย สมितिไกร, 2545) กล่าวว่า การฝึกอบรมจะทำให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลไปในทางที่พัฒนาขึ้นพัฒนาความรู้ ความคิด และยังรวมถึงการช่วยจัดความกังวลใจ ข้อข้องใจปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานให้หมดไป

อุปสรรคด้านทัศนคติ

ผู้ดูแลเด็กพัฒนาการล่าช้ารับรู้ว่า อุปสรรคในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการช้าด้านทัศนคติ กลุ่มตัวอย่างรายงานพบว่าอุปสรรคด้านทัศนคติส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยทั้งนี้อาจเนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องในการดูแลเด็กเป็นมารดา คิดเป็นร้อยละ 73.97 บิดารับผิดชอบในการดูแล คิดเป็นร้อยละ 1.36 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ลัดดา เหมาะสุวรรณและคณะ (2547) ที่พบว่าผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่เป็นมารดา ส่วนบิดาจะรับผิดชอบในการเลี้ยงดูเด็กน้อยมาก เพียงร้อยละ 1.20 อีกทั้งการศึกษาของภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ และคณะ (2533) พบว่าการเลี้ยงดูลูกนั้นส่วนใหญ่มารดาเป็นกำลังสำคัญในการเลี้ยงดู ทั้งนี้ สุชา จันทรเอม (2541) ได้กล่าวว่าส่วนใหญ่สังคมไทยในการอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้นบิดาจะมอบหน้าที่ในการดูแลเด็กให้มารดา ส่วนบิดามีหน้าที่ในการหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว จากการที่มารดาได้ใกล้ชิดและได้สัมผัสลูกมากกว่าบิดา จึงทำให้เกิดความรัก ความผูกพันต่อเด็ก ไม่มีอคติในการเลี้ยงดูเด็ก อีกทั้งการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างรายงานว่าส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ตารางที่ 1) ซึ่งศาสนาพุทธสอนให้คนมองทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นจริง พิจารณาให้เห็นอย่างถ่องแท้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในสภาวะอนิจจัง คือความไม่เที่ยงแท้แน่นอน ซึ่งถ้าใครมองไม่เห็นความเป็นจริงในข้อนี้แล้ว ก็ย่อมจะยึดมั่น (พุทธทาสภิกขุ, 2504) นอกจากที่กล่าวแล้วพุทธศาสนายังสอนให้รู้เท่าทันความทุกข์ ความเครียด ด้วยสติสัมปชัญญะและไม่เก็บสะสมความเครียด ความทุกข์เหล่านั้นไว้ให้เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต และยังสอนให้เผชิญกับภาวะที่ไม่น่าพึงพอใจ ที่ยุ่งยาก ลำบาก หรือความทุกข์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยอารมณ์ที่มั่นคงและใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา (วไลพร ภวภูตานนท์

ณ .มหาสารคาม, 2514) ดังนั้นเมื่อพิจารณาตามหลักคำสอนดังกล่าวแล้ว พุทธศาสนิกชนที่นำคำสอนมาใช้ในชีวิตประจำวันก็จะเป็นผู้ที่สามารถเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม และหากไม่ได้นำคำสอนมาใช้ชีวิตประจำวันก็อาจจะทำให้ไม่สามารถเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างบางส่วนรายงานว่ามีความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการ คิดเป็นร้อยละ 73.97 ทั้งนี้อาจเกิดจากกลุ่มตัวอย่างต้องรับผิดชอบในการดูแลเด็กพัฒนาการช้า ซึ่งในการดูแลเด็กพัฒนาการช้าต้องใช้เวลาในการดูแลเป็นระยะเวลานาน (ปานจิต เครื่องกำแหง, 2539) จึงอาจส่งผลทำให้เกิดความเครียด เบื่อหน่ายในการดูแลและการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเพียงใจ ศิริไพรวงศ์ (2540) ที่พบว่าผู้ดูแลเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ จากการที่ต้องรับผิดชอบในการดูแลเป็นระยะเวลานาน และต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนของโรคอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมใจ ศิระกมล (2540) ที่พบว่าความเบื่อหน่าย ท้อแท้ และความเครียด เกิดจากการทำงานหลายหน้าที่ในเวลาเดียวกัน อีกทั้งการศึกษาของ วาสนา พัฒนกำจร (2545) ที่พบว่าสิ่งที่ต้องรับผิดชอบงานหลายหน้าที่ จะก่อให้เกิดความรู้สึกเหนื่อยหน่ายท้อแท้ เบื่อหน่าย ไม่มีความสุข และเมื่อเกิดความรู้สึกเช่นนี้นานขึ้นจะทำให้เกิดความท้อแท้ เหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน (สมใจ ศิระกมล, 2540) ซึ่งอาจส่งผลให้การทำงานของผู้ดูแลในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการช้าด้อยลงไป

อุปสรรคด้านทักษะในการปฏิบัติ

ผู้ดูแลเด็กพัฒนาการช้ารับรู้ถึง อุปสรรคในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าด้านทักษะในการปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคจำนวนมาก ได้แก่ 1) ขาดความชำนาญในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก คิดเป็นร้อยละ 93.15 2) ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก คิดเป็นร้อยละ 84.93 3) ไม่ได้ลงบันทึกความก้าวหน้าของพัฒนาการเด็กคิดเป็นร้อยละ 84.93 4) ไม่สามารถส่งเสริมพัฒนาการตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้อย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 84.25 และเมื่อพิจารณาในข้อที่เป็นอุปสรรคพบว่าผู้ดูแลเด็กมีการรับรู้ในด้านทักษะในการปฏิบัติที่เป็นอุปสรรคในทุกข้อ อยู่ในระดับน้อย(ตารางที่ 7) ทั้งนี้อาจเนื่องจากขณะที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการที่บ้านด้วยตนเอง อีกทั้งประสบการณ์และระยะเวลาในการดูแลเด็กเฉลี่ย 4 ปี 5 เดือน โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-5 ปี (ตารางที่ 3) ซึ่งอาจทำให้ขาดความชำนาญและขาดความมั่นใจในการปฏิบัติตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คริสและคณะ (Crist et al., 2006) ที่พบว่าผู้ดูแล

ขาดความมั่นใจในการให้การดูแลที่บ้าน และจากการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและเป็นมารดา รวมทั้งต้องภาระหน้าที่อีกหลายอย่างในครอบครัวอาจส่งผลให้ไม่สามารถส่งเสริมพัฒนาการได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิกุล วิลาสเสสส์และคณะ (2535) ที่ทำการศึกษาบทบาทแม่ในการดูแลทันตสุขภาพของลูกวัย 0-3 ปีพบว่าอุปสรรคที่สำคัญที่ทำให้แม่ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำต้องทำหน้าที่อย่างอื่นด้วยทำให้ไม่มีเวลาปฏิบัติตามคำแนะนำได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุดังกล่าวอาจส่งผลให้การปฏิบัติงานตามโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งชูชัย สมितिโร (2545) ได้กล่าวว่าสิ่งที่ช่วยในการพัฒนาทักษะในการทำงานนั้นคือการฝึกอบรม การช่วยเหลือชี้แนะในการทำงาน หรือได้รับการสอนงาน และได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงาน จะทำให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรไปในทิศทางที่พัฒนาขึ้นทั้งทางด้านทักษะในการทำงาน ทักษะคิด พัฒนาความรู้ ความคิดและยังรวมถึงการช่วยขจัดความกังวลใจ ข้อข้องใจ และปัญหาต่างๆ ในการทำงานให้หมดไป